

- je najmenší myšlienkový a stavebný formový prvok (najmenší hudobný útvar)
- je nositeľom hudobného obsahu a hudobného pohybu
- rozsah motívu spoznáme podľa toho, že po jeho uvedení ho autor okamžite zopakuje alebo s ním začne pracovať.

Druhy motívov:

- **čiasťkový** (motív s jedným hlavným prízvukom- jedna ťažká doba; je nesamostatný, labilný a má tendenciu sa spájať)
- **úplný** (väčšinou má dve hlavné ťažké doby, je samostatnejší, stabilnejší, vyrovnannejší, metricky vyvázenejší a má tendenciu sa rozkladať. Môže byť:
 - **zložený** (z 2 čiasťkových motívov)
 - **plynulý** (nerozložiteľný)
- **motivická fráza** (je dlhší motív, ktorý má viac než 2 hlavné ťažké doby; väčšinou býva 4-taktová), môže byť:
 - **zložená** (vystavaná z viacerých motívov alebo z viacnásobného opakovania jedného čiasťkového motívu)
 - **plynulá** (postavená ako jeden celok)

Fázy motívu: každý motív by mal mať 3 fázy

1. príprava
2. ťažisko (vrchol)
3. doznenie

Pozn.: čiasťkovým motívom chýba väčšinou prvá fáza

Zložky motívu: väčšinou by mali byť vo vzájomnej rovnováhe, ale môže sa stať, že niektorá zložka prevláda nad ostatnými

- a) **melodická**
- b) **rytmická**
- c) **harmonická**

Vlastnosti motívu:

1. **variabilita** (schopnosť premeny, obmeny motívu)
2. **nosnosť** (nositeľ emocionálneho výrazu; súvisí so vzťahmi medzi zložkami motívu)
3. **funkcia motívu** (motívy môžu mať významnú alebo menej významnú funkciu, významné sú tie, ktoré majú nosnosť, napr. leit motívy- ideé fixe, ktoré sa používajú v programovej forme):
 - hlavný (významný) motív je súčasťou hlavnej hudby
 - pomocný motív je súčasťou pomocnej alebo vedľajšej hudby

d'alšie funkcie motívu:

- a) **pohybová funkcia** – motív môže byť zdrojom vnútorného pohybu v skladbe, môže ho zrýchľovať, spomaľovať, uvoľniť napätie a pod. (pohybová funkcia nesúvisí s tempom)
- b) **psychologická** – prípravná (pripravuje poslucháča na nástup významnej hudby)
- c) **spojovacia** – objavuje sa v členitejších skladbách- tie, ktoré sa dajú deliť na menšie diely

MOTIVICKÁ PRÁCA

MOTIVICKÁ PRÁCA

Zmena, ktorou motív prechádza, zabezpečuje vnútorný pohyb, zvyšovanie a znižovanie napätia, kontrast. **Zmenu motívu dosahujeme motivickou prácou.**

Druhy motivickej práce: ide o premenu motívu na základe tvorivých postupov skladateľa

- Opakovanie** – motív sa opakuje v tej istej nezmenenej podobe presne, alebo o 8 ↑ alebo ↓
 - slúži na upevnenie motívu v pamäti poslucháča, zo psychologického hľadiska prináša stagnáciu (útlm vývoja hudby)
- Transpozícia** – prenesenie motívu na iný harmonický stupeň, väčšinou dochádza k zmene harmonického obsahu
 - do hudby a jej vývoja prináša mierne napätie
- Variácia** (obmena motívu v rámci jeho hraníc = dĺžka zostáva nezmenená)
 - **melodická**, patrí sem:
 - rozširovanie a zužovanie intervalov
 - melodická inverzia – zmena smerovania intervalov (obrátenie intervalov)
 - nivelizácia – zúženie intervalov na interval primy
 - račí postup – obrátenie motívu okolo vertikálnej osi (od posledného tónu k prvému tónu)
 - zrkadlový postup – obrátenie motívu okolo horizontálnej osi (stredná linajka)
 - **rytmická** (s rytmickou býva zvyčajne spojená aj melodická variácia)
 - komplikácia – obohatenie rytmickej zložky (a tým aj melodickej)
 - simplifikácia – zjednodušenie rytmickej zložky
 - variovanie do hudby prináša napätie, ale aj stagnáciu vývoja v závislosti na tom, ktorý spôsob variovania použijeme
- Skrátenie motívu**
 - **diminúcia** – skrátenie (zmenšenie) rytmických hodnôt
 - a) **pomerná** – skráti sa každá hodnota vydelením rovnakým číslom (napr. :2 alebo :3 – štvrt'ová delene 2 =)
 - b) **nepomerná** – skráti sa iba niektoré hodnoty
 - c) **subtraktívna** – od každej hodnoty sa odčíta rovnaká rytmická hodnota, napr. šesnástinová sa odráta od osminovej, ale aj od polovej, či štvrt'ovej; keďže dochádza k závažnému deformovaniu metrickej pravidelnosti, používa sa predovšetkým v hudbe 20. storočia
 - **štiepenie** – vynechanie niektorých tónov motívu
 - skrátenie motívu prináša do vývoja hudby výrazný prvok gradácie a napätia
- Rozšírenie motívu**
 - **augmentácia** – predĺženie (zväčšenie) rytmických hodnôt
 - a) **pomerná** – predĺži sa každá hodnota pomocou násobku (napr. x2 alebo x3 – štvrt'ová krát 2 = polová)
 - b) **nepomerná** – predĺžia sa iba niektoré hodnoty
 - c) **aditívna** – ku každej hodnote sa pridá rovnaká rytmická hodnota, napr. šesnástinová sa pridá ku osminovej, ale aj ku polovej, či štvrt'ovej; keďže dochádza k závažnému deformovaniu metrickej pravidelnosti, používa sa predovšetkým v hudbe 20. storočia

→ pridávanie nových motivických článkov za motív (pripojenie - za motívom, predpojenie - pred motívom, vnútorné rozšírenie - vnútri motívu)

- rozširovanie dĺžky prináša istý stupeň poklesu napätia v hudbe

Každý motív má 1 motivické jadro. Ťažisko motivického jadra je vždy pripravené nástupom alebo jeho prípravou. V motíve úplnom zloženom a v motivickej fráze zloženej (kde je viac čiastkových motívov) sa väčšinou jedno z ich čiastkových jadier stáva hlavným jadrom-ťažiskom.